

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Програма
фахових вступних випробувань на ОКР «спеціаліст» та ОС «магістр»
для спеціальностей:
014 «середня освіта (історія)»;
032 “історія та археологія”

Затверджено Вченою радою
історичного факультету
протокол № 4
від 03 лютого 2016 р.

Львів – 2016

Стародавній Єгипет: основні етапи розвитку, релігія та культура. Стародавні держави Месопотамії: Шумер та Аккад. Давній Вавилон: держава та культура. Мала Азія, Закавказзя та Східне Середземномор'я в давнину. Іран і Середня Азія в давні часи. Давня Індія: особливості державного, соціального та релігійно-культурного розвитку. Виникнення та розвиток давньокитайської держави. Давні цивілізації Середньої та Південної Америки.

Прадавня історія України: епохи палеоліту, мезоліту та неоліту: ознаки, основні групи пам'яток в Україні. Трипільська культура: проблема походження, основні етапи розвитку, особливості матеріальної й духовної культури в різних районах поширення, історична доля трипільців. Особливості бронзового віку на території України. Особливості ранньозалізного віку на території України. Археологічні культури лісостепової зони. Кочівники степової зони в епоху раннього заліза. Особливості матеріальної й духовної культури киммерійців, скіфів, сарматів.

Стародавня Греція. Гомерівська Греція. Давньогрецький поліс та особливості його розвитку. Розвиток Афінівської демократії у VII–V ст. до н. е. Греція в IV ст. до н. е. Грецька культура класичного періоду. “Історія” Геродота як історичне джерело. Антична колонізація Північного Причорномор'я. Географія грецьких колоній. Структура античних міст. Матеріальна й духовна культура населення античних міст Північного Причорномор'я. Історичні знання в античну епоху.

Піднесення Македонії. Походи Олександра Македонського. Еллінізм та елліністична культура. Виникнення Риму. Царський період в історії Риму. Республіканський період в історії Риму. Епоха ранньої Імперії: політичний розвиток, соціальний устрій та культура. Пізня Римська імперія: реформи Діоклетіана та Костянтина, християнська церква в Імперії, культура. Падіння Західної Римської імперії. Східна Римська імперія в V – VI ст.

Ранні слов'яни в першій чверті I тис. н. е. Епоха великого переселення народів. Основні археологічні культури на території України. Археологічні матеріали про розвиток матеріальної і духовної культури у східнослов'янських племен. Проблема етногенезу слов'ян в українській історіографії. Розселення та етнічна історія слов'янських народів. Народоназви слов'янських етносів, їхні етнографічні та локальні культурні групи. Релігійна та конфесійна характеристика слов'янських народів. Основні риси традиційно-побутової культури слов'янських народів.

Західна Європа на рубежі античності та середньовіччя. Франкська держава: етапи розвитку та розпад. Франція за перших Капетингів. Північна Європа. Епоха вікінгів. Англія та Шотландія до кінця XI ст. Утворення Священної Римської імперії. Виникнення середньовічних міст. Церква та культура у V–XI ст. Державні утворення на Балканах і в Подунав'ї.

Утворення Київської держави. Слов'яни й варяги. Легендарні перекази про ранню Київську державу. “Повість временних літ”. Київська держава наприкінці X – у середині XIII ст. Політична влада. Охрещення Русі. Суспільство. Церква й культура. Степові сусіди Русі. Монгольське завоювання. Установлення протекторату ханів Золотої Орди над руськими князями.

Королівство Руське (Галицько-Волинське князівство) у XIII – середині XIV ст. Данило Галицький. Поділ спадщини Романовичів. Галицько-Волинський літопис. Українська історіографія про князівський період української історії.

Хрестові походи: причини, зміст, наслідки. Розвиток середньовічних міст. Французьке королівство в кінці XIII – першій чверті XIV ст. Франція в роки Столітньої війни. Завершення політичного об'єднання Франції наприкінці XV ст. Реформи Генріха II Плантагенета в Англії. Велика Хартія вольностей. Громадянські війни в Англії другої половини XIII ст. Утворення англійського парламенту. Війна Білої й Червоної троянд та її результати. Італійська політика німецьких імператорів. „Золота булла” Карла V і закріплення роздроблення Німеччини. Занепад імперії та спроби реформ наприкінці XV ст. Італійські міста-держави Північної та Середньої Італії в XIII –XV ст. Реконкіста: основні етапи, зміст, результати. Церква та її організації в Західній Європі. Посилення папства. Єретичні рухи. Інквізиція. Вплив церкви на середньовічну культуру. Середньовічна історична думка. Рицарська культура. Університети. Раннє Відродження і гуманізм в Італії.

Візантійська імперія у IX – XV ст. Чеське королівство. Гуситський рух у Чехії: ідеологія та суспільство. Утворення об'єднаної Польської держави. Кривська унія. Велике князівство Литовське. Друге Болгарське царство. Сербська держава Неманичів. Виникнення та розвиток Османської імперії: експансія на Балкани. Народи Балкан у складі Османської імперії.

Великі географічні відкриття та зміни в європейському суспільстві. Ідеологія Реформації і початок реформаційного руху. Селянська війна в Німеччині. Реформація в Швейцарії. Реформаційний рух у Франції: релігійні війни, Нантський едикт 1598 р. Генріх IV Бурбон. Нідерландська революція 1566–1609 рр. Тридцятилітня війна: цілі та етапи. Високе та Пізнє Відродження. Гуманізм. Наука. Історичні знання. Книгодрукування.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського. Православна церква у взаєминах з язичниками й католиками. Зародження козацтва. Українське суспільство XVI ст. Утворення Речі Посполитої. Реформація на теренах України. Берестейські собори 1596 р. та їх наслідки. Козацтво наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Українська культура XVI – першої половини XVII ст. Кримське ханство та його вплив на історію України. Московська держава за Івана IV Грозного.

Англійська революція середини XVII ст.: передумови, головні етапи та їх характеристика. Режим Реставрації та проголошення конституційної монархії в Англії. Французький абсолютизм за Людовіків XIII та XIV. Німецькі держави та Австрійська імперія в середині та другій половині XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.: передумови, перебіг, результати. Сучасні наукові оцінки козацької революції. Українські землі в другій половині XVII ст. Боротьба за владу серед козацької верхівки. Поділ Гетьманщини. Запорозька Січ. Гетьман І. Мазепа та його вибір. Розпад Київської митрополії. Культура України в другій половині XVII – на початку XVIII ст. Козацькі літописи як історичне джерело.

Ідеологія Просвітництва. Ідеї Дж. Локка, Вольтера, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо. Філософія Е. Канта. “Філософія історії”. Вплив Просвітництва на розвиток літератури та мистецтва. Основні тенденції розвитку Франції та Англії у XVIII ст. Політика „освіченого абсолютизму”: Пруссія, імперія Габсбургів, Російська імперія. Брабантська революція та «революція патріотів». Війна за незалежність північноамериканських колоній. Декларація незалежності США.

Українські землі у XVIII ст. Російський централізм й українська автономія. Ліквідація Гетьманщини. Українські землі в складі Речі Посполитої. Соціальні конфлікти. Поділи Речі Посполитої. Освіта і культура другої половини XVIII ст. Україна в описах іноземців XVII – XVIII ст.

Велика Французька революція: передумови, етапи, результати. Франція в роки Консульства та Першої імперії. Країни Європи у війні з наполеонівською Францією. Віденський конгрес 1814–1815 рр. та його рішення. Романтизм. Виникнення ідеологій лібералізму, консерватизму, соціалізму та націоналізму. Початок Вікторіанської епохи в Англії. Чартизм. Революція 1830 р. у Франції. Європейські революції 1848–1849 рр. Об'єднання Італії. Утворення Німецької імперії. Австро-угорська угода 1867 р. “Великі реформи” 60–70-х роках XIX ст. в Росії. Національно-визвольні рухи балканських слов'ян: 70–ті рр. XIX ст. Громадянська війна та Реконструкція у США. Основні здобутки європейської науки і художньої культури. Розвиток історичної науки в XIX – на початку XX ст.

Інкорпорація українських земель до складу Російської та Австрійської імперій. Імперські реформи. Українське суспільство. Процеси індустріалізації. Етнонаціональні процеси. Національне питання та національні рухи. Формування сучасної української нації: від культурництва до створення політичних партій. Український політичний рух зламу XIX–XX ст. на Наддніпрянщині та в Галичині. Розвиток української культури у XIX – на початку XX ст.

Міжнародні відносини у другій половині XIX – на початку XX ст. Виникнення військово-політичних блоків: Троїстий союз та Антанта. Політична криза на Балканах. Перша світова війна: причини, основні етапи, результати. Україна в роки Першої світової війни.

Революція 1917 р. та громадянська війна в Росії. Українська революція 1917 р.: діяльність Центральної Ради. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського. УНР за часів Директорії. ЗУНР: утворення, організація держави, зовнішня політика. Військово-політичне протистояння в Україні (1919 – 1920 рр.). Утвердження більшовицького режиму. Сучасна українська історіографія про революційні події 1917–1921 рр.

Паризька мирна конференція. Версальсько-Вашингтонська система мирних договорів. Утворення незалежних держав у Центрально-Східній Європі. Основні тенденції соціально-економічного розвитку країн Заходу. Суспільно-політичні рухи і напрями у західному світі: консерватизм, лібералізм, соціалізм, нацизм, фашизм. Політика лейбористських урядів у Великій Британії. Прихід фашистів до влади в Італії. Встановлення нацистської диктатури в Німеччині. Уряд Народного фронту у Франції та його політика. Громадянська війна в Іспанії (1936–1939 рр.). “Новий курс” Ф. Рузвельта і його результати. Сталінська “революція зверху”: Радянський Союз у 30-ті роки. Міжнародні відносини. Нові явища і тенденції в розвитку культури. Історична наука в першій половині ХХ ст.

Територія і населення України у міжвоєнні десятиліття. Українська СРР у 1921–1928 рр.: нова економічна політика, входження Радянської України до складу СРСР, політика коренізації, національно-культурне відродження. Радянська Україна в період сталінської модернізації: індустріалізація, перші п'ятирічки, колективізація, голодомор 1932–1933 рр. Утвердження комуністичного тоталітарного режиму: встановлення монополії більшовицької партії на владу, антиукраїнське спрямування масових політичних репресій, культурні процеси. Сучасна історіографія про радянську Україну 1920-х – 1930-х рр.

Західноукраїнські землі в 1920-х – 1930-х рр. Східна Галичина і Західна Волинь у складі Польщі. Політика польської влади. Діяльність українських політичних партій. Культура. Греко-католицька церква. А. Шептицький. Становище українців у складі Румунії: політика румунізації, діяльність українських політичних партій. Українські землі у складі Чехословаччини: політика уряду, течії в українському середовищі. Проголошення незалежної Карпатської України. Окупація Закарпаття Угорщиною.

Друга світова війна: причини, учасники, основні події. Пакт Молотова-Ріббентропа й українські землі. Радянізація Західної України. Радянсько-німецька війна: бойові дії на території України. Німецький окупаційний режим. Рух Опору на українських землях. ОУН і УПА в боротьбі за самостійну Україну. Радянський підпільний та партизанський рух. Визволення України від нацистських окупантів. Підсумки Другої світової війни: гуманітарні, політичні, матеріальні. Сучасна українська історіографія Другої світової війни.

Світ після Другої світової війни. Загострення протистояння між СРСР і країнами Заходу на чолі зі США. Початок холодної війни. Німецьке питання. Утворення військово-політичних блоків. Крах колоніальної системи. Інтеграційні процеси в Західній Європі. Неоконсерватизм та неолібералізм. Консервативні та християнсько-демократичні партії Західної Європи. Діяльність соціалістичних і соціал-демократичних партій. Комуністичний рух. Неофашизм та ультраправі рухи. Правий і лівий тероризм. Екологічний рух. Молодіжний рух. Фемінізм. Основні тенденції соціально-економічного розвитку країн Заходу. Основні тенденції політичного розвитку США, країн Західної Європи та Латинської Америки. Досягнення західної освіти, науки, художньої культури. Історична наука в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Україна в 1945–1985 роках: основні тенденції політичного та економічного розвитку. Демографічні та етносоціальні процеси. Український дисидентський та правозахисний рух. Здобутки і втрати української культури.

Наростання системних кризових ознак в СРСР. „Перебудова” в Радянському Союзі й Україна. Розпад СРСР. Здобуття Україною незалежності. Демократичні революції в країнах Центрально-Східної Європи (кінець 80-х – початок 90-х рр.). Розпад СФРЮ і утворення на її території нових держав. Міжнародні відносини на зламі ХХ – ХХІ ст. Маастрихтські угоди 1992 р. й утворення Європейського Союзу. Розбудова ЄС наприкінці ХХ – на поч. ХХІ ст. Регіональні конфлікти. Глобальні соціально-економічні проблеми сучасності.

Державотворчі процеси в Україні. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Прийняття державної символіки, формування Інституту громадянства. Конституція України 1996 р. та зміни до неї. Президентські та парламентські вибори в Україні. «Помаранчева революція» та «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р.

Проблеми української економіки та пошук шляхів їх розв'язання. Приватизація засобів виробництва. Лібералізація цін. Грошова реформа. Диференціація суспільства. Україна й виклики світової економічної кризи. Вступ України до Світової організації торгівлі.

Зовнішня політика: Україна в трикутнику „Росія – ЄС – США”. Інтегрування України в європейське та світове співтовариство. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Угода про асоціацію з Європейським Союзом.

Міжнаціональні взаємини. Демографічні процеси. Релігійне життя. Масова й елітарна культура. Традиційно-побутова культура українців. Історико-етнографічне районування України. Етнографічні групи українського народу. Українська діаспора і зарубіжні українці.

Історична наука в сучасній Україні: здобутки і проблеми.

Історичне джерелознавство. Поняття історичного джерела. Класифікація історичних джерел. Писемні джерела. Загальна характеристика речових джерел. Спеціальні історичні дисципліни в системі сучасної історичної науки. Дипломатика. Палеографія. Філінографія. Хронологія. Сфрагістика. НумізMATика. Геральдика. Генеалогія. Історія архівної справи в Україні. Теорія та методика архівної справи.

Рекомендована література

- Архівознавство / За редакцією Я. Калакури та І. Матяш. Вид. 2-е. Київ, 2002.
- Балух В. О., Коцур В. П. Історія стародавнього Риму. Курс лекцій. Чернівці, 2005.
- Балух В. О., Макар Ю. І. Історія стародавньої Греції. Курс лекцій. Чернівці, 2005.
- Винокур І. С., Телегін Д. Я. Археологія України. Тернопіль, 2004.
- Войтович Л.В., Целуйко О.П. Спеціальні історичні дисципліни. Зошит 2. Генеалогія. Львів, 2008.
- Голубко В., Качараба С., Середяк А. Історичне краєзнавство. Навчальний посібник. Ч.1., Львів, 2006.
- Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. 2-ге вид. Київ, 2000.
- Давня історія України: В 3-х т. Київ, 1997-1998.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Залізник Л. Л. Первісна історія України. Київ, 1999.
- Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. Львів, 2007.
- Зашкільняк Л.О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.
- Заяць А.Є. Спеціальні історичні дисципліни. Зошит 1, Археографія. Львів, 2010.
- Етнографія України. Навчальний посібник / За редакцією проф. С. А. Макарчука. 2-е вид. Львів, 2004.
- Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навч. посібник. Київ, 2001.
- Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002): Навч. посібник. Вінниця, 2002.
- Історія Візантії. Вступ до візантиністики. Навч. посібник. Біла Церква, 2011.
- Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій / За ред. В. І. Ярового. Київ, 2001.
- Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики (XX – початок XXI ст.): Навч. посібник. Київ, 2006.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.

- Історія України: Посібник для вузів / За ред. Ю. Зайцева. Львів, 1996.
- Козицький А. Новітня історія країн Азії та Африки. 1918–1999. Курс лекцій. Львів, 2000.
- Кондратюк К.К. Новітня історія України. 1914-1945 рр. Львів, 2008.
- Кондратюк К.К., Сухий О.М. Сучасна національна історіографія новітньої історії України (1914-2009 рр.). Львів, 2010.
- Крижановська О. О., Крижановський О. П. Історія середніх віків. Курс лекцій. Київ, 2004.
- Крижановський О. П. Історія стародавнього Сходу. Курс лекцій. Київ, 2002.
- Макарчук С.А. Етнічна історія України. Київ, 2008.
- Мицик Л., Кузьменко Ю. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007): Навч. посібник. Київ, 2008.
- Народы мира. Историко-этнографический справочник. Москва, 1988.
- Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки нового часу (кінець XV – початок XIX ст.). Навчальний посібник / за ред. З.А.Баран. Львів, 2015.
- Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. 1918-1945 рр. Навчальний посібник / за ред. М. М. Швагуляка. Львів, 2005.
- Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. – початок XXI ст.). Навчальний посібник / за ред. М. М. Швагуляка. Львів, 2011.
- Орлова Т.В. Історія сучасного світу: Навч. посібник. Київ, 2006.
- Полещук Т. Історія Росії XIX – початку XX ст.: Навч. посібник. Львів, 2008.
- Тиводар М. Етнологія. Навчальний посібник. Львів, 2004.
- Світова історія: XX століття. Енциклопедичний довідник / За ред. І.Підкови та Р.Шуста. Львів, 2008.
- Спеціальні історичні дисципліни. Довідник. Київ, 2008.
- Українці: історико-етнографічна монографія: У 2-х кн.. Опішся, 1999.
- Шуст Р.М. Нумізмати́ка. Історія грошового обігу і монетної справи в Україні. Київ, 2008.
- Щодра О.М. Спеціальні історичні дисципліни. Зошит 3. Історична географія. Львів, 2006.
- Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероблене та розшир. Київ, 2005.
- Medium aevum: Середні віки / за ред. Л. В. Войновича. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів. Львів, 2010.